

SAL I XEIXA

PUBLICACIÓ MENSUAL DEL TERME DE SANTANYÍ - ANY 1 - Núm. 11 - Maig 85 - 100 Ptes.

Foto: C.A.

**SOLS MOREN JOVES AQUELLS
QUE ELS DEUS ESTIMEN**

FABRICA DE QUESOS

GRIMALT

QUESO MALLORQUIN

GRASO Y SEMI GRASO

TAMAÑOS NORMAL Y MINI

TIPO EDAM

C/. Escuelas, s/n

Tel. 65 39 14

ES LLOMBARDS

SANTANYÍ

COMPRO

CASA - CHALET

**TERMINO MUNICIPAL DE
SANTANYI**

OFERTAS: SALVADOR ESCALAS

Tel. 65 32 12

CALA FIGUERA

**DISPONIBLE
PER A PUBLICITAT**

RENAULT

**COMPRA - VENTA
VEHICULOS NUEVOS
Y USADOS**

Talleres
PONS - PERELLÓ
C/. Llaneras, 48 - Teléfono 65 36 68
SANTANYÍ (Mallorca)

SAL I XEIXA

**PUBLICACIO MENSUAL
DEL TERME DE
SANTANYI.**

Dep. Legal PM 393-1984.

Consell de Redacció:

Miquel Barceló Vidal
Antoni Burguera Cabrer
Miquel Pons Bonet
Andreu Ponç Fullana
Marc Vallbona Adrover

Col.laboradors:

Blai Bonet Rigo
Maria del Mar Pons
Joan Covas Tomàs.
Andreu Server Mas
Sebastià Vallbona Bonet
Miquel Pomar Bosch
Geroni Burguera Vidal
Baltasar Vidal Sbert

Fotògrafs:

Joan Pinya Amengual

Antoni Burguera Cabrer
Foto Bordoy
Pep Rigo Ginart.

Administrador:

Simó Escales Escales

**Redacció, Administració i
Publicitat:**

Biblioteca Casa de Cultura
de Santanyí.

Preu de la subscripció:
100 pts. el número.

Dels articles publicats en
aquesta revista sols en són
responsables els seus
autors.

Imprimeix:

Edicions Manacor, S.A.
Ronda del Puerto, 60
Manacor.

EN JOAN COVES I «SAL I XEIXA»

“Sal i Xeixa” està de dol. Per primera vegada hauríem de posar el crespó negre al pal de la barca, de la nostra barca, perquè el 1 de maig, el nostre col·laborador, En Joan Coves i Tomàs, amarrà definitivament la seva barca a l'altra vorera. El fet de referir-nos a la barca és perquè En Joan Coves, l'amiguíssim Joan Talaia, a la “Presentació” anònima —ara podem dir que era seva— del primer número de la revista la comparà a una barca nova i la batià amb el nom conjugació de dos elements, ben a les clares, santanyiners, sal i seixa, mar i terra, crestall dels cocons i blat a l'era. Però no foren sols d'En Joan Coves el nom i la “Presentació” de “Sal i Xeixa”, sinó que cada mes hi era present des de la secció “De la cosa poètica”, a vegades tot un transons de la pròpia vivència, de la pròpia impotència “...moren joves aquells qui els deus estimen”, escriu recordant l'antic poeta. “Ningú és ningú, tothom treu del seu interior, de la seva imaginació, el personatge que ha somniat ésser i li és permès ésser-ho, mig de broma, una volta a l'any” escrivia com una mena de testament signat el mes de febrer, quan l'eufòria cridanera i manllevada de les màscares.

En Joan Coves i To-

màs havia nascut a Santanyí, el 21 d'agost de 1952. Els seus pares tenien el cafè de Ca'n Talaia. Així que de petit va conviure amb la humanitat del poble. Va anar a Ca Na Damiana, un poc a ca ses monges, estudià a l'Escola Parroquial, en el col·legi “Bisbe Verger”, La Salle l'Institut Ramon Llull. cursà estudis de Dret a la Facultat mallorquina i treballava, actualment a un Registre de la Propietat de Ciutat.

Sabíem que En Joan estava delicat, els dies de Setmana Santa i Pasqua no l'havíem vist, no sortia. Les notícies no eren massa optimistes. Empitjorà, fou traslladat a Ciutat i el 1 de maig, tot un símbol per a la seva significació política, moria. I la seva mort seria sentida i plorada per tots. Alguna cosa de tots se n'anava. Alguna cosa del mateix Santanyí partia. Entre nosaltres romanà el record, el seu estar en tot, les preocupacions per a cada una de les manifestacions de ser poble. Preocupació per les pedres prehistòriques, testimoniada per diverses publicacions. Preocupació per escoltar i recollir una cançó, una rondalla, una llegenda. Preocupació per la pedra obrada, decoració dels portals penetrats pel sol i els temps. Preocupació per l'esgrafiat de les façanes, ornamenta-

ció simple i personalitzada del segle XVIII. Preocupació per la història, per una data, com aquella trobada a Consolació, que li proporcionà tanta satisfacció. Preocupació pels homes de la vila i d'una manera especial pel Bisbe Verger, de la seva nissaga. Preocupació per l'art, la poesia, la pintura... Ell mateix poeta, dibuixant i pintor a estones. Ell mateix sensible, ell mateix sensible a tot el que respirava Santanyí, inclòs el futbol, on, a vegades, solia anar-hi. Ell mateix amb la preocupació per la nostra natura, la conservació dels nostres monuments, la perennització de la nostra identitat. Ell mateix un cop de rialla, el pic de gràcia d'una rotllada...

I aquest era En Joan Coves.

El dos de maig, tan històric, les seves despulles passaren altes per la Plaça Major, camí de l'església, entre el silenci, acompanyades per familiars, amics i el que representen les flors, tantes de flors, en aquestes circumstàncies. Hi eren els qui hi havien de ser i més. Els de Santanyí, els de fora que representaven la Universitat, la Cultura, el Dret, l'Art, la Política, l'armistat. Tots units en el record i en l'oració per aquest Joan nostre...

Miquel Pons pel Col·lectiu
“Sal i Xeixa”

METEOROLOGIA DEL MES D'ABRIL de 1985
Dades obtingudes per Gregori Suau en Es Molí Petit

Dies	Temp. mínima	Màxima	Litres Ploguts
1	6,5	20	—
2	7,5	23	—
3	7	22	—
4	11	21	—
5	11,5	19	—
6	11	21	1,25
7	9,5	20,5	—
8	8	24	—
9	12,5	21	—
10	9,5	21	—
11	5,5	21	—
12	7	20,5	—
13	5	20,5	—
14	8	23	2,5
15	2	20	—
16	8,5	20,5	—
17	4	23,5	—
18	7	21	—
19	4	22,5	—
20	4	21,5	—
21	12	21,5	—
22	7	21	10
23	6	18,5	—
24	9	19	1,5
25	10	23	—
26	7	24	—
27	9	21	—
28	10	21	—
29	9	21	—
30	9	23	—

Total: 15,25 litres ploguts

COMUNICAT.

A la darrera vinguda de l'unitat mòvil de la Germania de donants de sang a Calonge, el passat dia 2 de maig, foren 37 les persones que volgueren col·laborar en la tasca de salvar o ajudar a salvar vides humanes. Gràcies a tots per la col·laboració.

CONCERT.

Dia 25 de Maig a les 21,30 a l'Església Parroquial de Santanyí.

**ORQUESTRA DE CAMBRA DE MANACOR I
JOVES VIOLINISTES DE L'ESCOLA MUNICIPAL DE
MUSICA DE MANACOR**

Director: GABRIEL ESTARELLAS

PROGRAMA

I

ADAGIO de Llorenç Borràs (estreno)

6 PECES DE LES "LECCIONES" de J. de Alard

(Joves violinistes de l'Escola Municipal de Música acompanyats per l'Orquestra de Cambra)

II

ALBA de Hans Haug

NOCTURN PER A VIOLONCEL de Shostakovich (solista Harry Bentley)

CONCERT EN RE MAJOR PER A PIANO I CORDA de Haydin (solista Ma. Concepció Vadell).

ASSOCIACIO DE MESTRESSES DE CASA DE SANTANYI.

L'associació de Mestresses de Casa de Santanyí prengueren part en el 1er. Gran Concurs Nuredduna de Cuina Regional.

Les Concursants Magdalena Rigo, Margalida Burguera i Antònia Rigo cuinaren uns plats de la cuina típica de Mallorca que varen ésser del gust del Jurat i públic assistent. Les tres associades obtingueren molt alta puntuació. Enhorabona.

Per altre part l'esmentada associació celebrà l'acostumat concurs-exposició de flors i plantes, que malgrat el temps no afavorís la mostra, resultà ben lluida.

El jurat format per Mercedes de la Presa, Maria Suau, Andreu Ferrer, Andreu Ponç, Cosme Covas i Miquel Ferrer concediren els següents premis:

1er. premi composició Francisca Burguera.

2on. premi composició Margalida Burguera

1er. premi de roses Maria Escalas

2on. premi de roses Ma. Inès Adrover

1er. premi de rams Francisca Adrover

2on. premi de rams Aina Ferrer

1er. premi de cossiols Catalina

2on. premi de cossiols Catalina Vidal

1er. premi de cossiols amb flor Lluçia Piris

2on. premi de cossiols amb flor Margalida Ferrer

1er. premi de cactus Miquel Barceló

2on. premi de cactus Miquel Barceló.

MOVIMENT DEMOGRAFIC (mes d'abril)

NAIXEMENTS.

Catalina Maria Cardell Adrover.

Patricia Maria Zambrano Reyes.

Jorge-Juan Granados Pérez

Jorge Gómez Maldonado

Margarita Bonet Sánchez

Juan-Francisco Fernández Mulet

DEFUNCIONS.

Antònia Vidal Amengual.

Kurt-Walter Knopp

Sebastià Adrover Adrover

Juan Rosselló Ferrer

Bartomeu Moll Rigo.

MATRIMONIS.

Francisco Nevado Galea/Maria Ferrer Amengual.

Juan-Carlos Roca Fornés/Caroline Van Der Hek

Antonia García Escobar/Alfonsa Llamas Berenguer

Matias Ginart Fullana/Ma. Magdalena Muntaner Vidal.

EXCURSIO PER A LES PERSONES MAJORS.

Organitzada per l'Ajuntament - Dia 2 de Juny de 1985.

OBSERVACIONS.

a) Podrán participar-hi gratuïtament, tots els pensionistes, o majors de 65 anys del Terme de Santanyí.

b) Hi haurà dinar per a tots al restaurant "ALTAMAR" del Port de Sóller. (El berenar cada un durà el seu).

c) Per participar serà imprescindible apuntar-se i recollir el "tiket" els dies 20 al 27 de maig a: SANTANYI a l'Ajuntament; a S'ALQUERIA BLANCA a Jaume Rigo; a CALONGE a Marc Vallbona; i a n'ES LLOMBARDS a Silvestre Vicens.

d) En el moment d'apuntar-se s'haurà de presentar el Document Nacional d'Identitat o el carnet de pensionista.

e) La partida de Santanyí serà a les 9 des de l'estació del tren i als altres pobles partiran de les respectiva plaça a les 8,45.

ITINERARI: Santanyí, Palma, Valldemossa, Miramar, Deià, Soller, Port de Sóller, Gorg Blau, Lluc, Inca, Santanyí.

DE LA COSA POÈTICA

El nostre amic Joan cuidava d'aquesta secció. Mentre esperam contactar amb la persona que d'ara endavant se'n farà càrrec, publicam aquest fragment d'ITACA, poema de Konstandinos P. Kavafis que Lluís Lac musicà parcialment:

Quan surts per fer el viatge cap a Itaca
has de pregar que el camí sigui llarg,
ple d'aventures, ple de coneixença.
Els Lestrígons i els Cíclops,
l'aírat Posidó, no té n'esfereixis:
són coses que en el teu camí no trobaràs,
no, mai, si el pensament se't manté alt, si una
emoció escollida
et toca l'esperit i el cos alhora.
Els Lestrígons i els Cíclops,
el feroç Posidó, mai no serà que els topis
si no els portes amb tu dins la teva ànima
si no és la teva ànima que els dreça davant teu.

L'ART EN LA MATERIA

La reproducció d'aquesta obra escultòrica per a la nostra secció, no és aquest més fruit d'una elecció feta a l'atzar, sinó tot el contrari. Som vers testimonis de l'interés que sentia en Joan Covas per les imatges i

per les envitrocollades volutes del barroc i sabem cert que aquesta que aquesta representació li hauria estat del tot plaent. La gràcia d'aquest angel correspon a un detall de la façana de l'orgue de Jordi Bosch. Com

sabeu fou realitzada pel fratre dominicà Albert Borguny i Castelló (1707-1770), que endemés d'escultor era poeta. Una altra obra seva de merescuda fama és el retaule de l'altar major de l'església de Santa Eulà-

lia, a la ciutat de Mallorca. Un queda com a embabiata davant l'encant i la desimboltura de l'execució.

Text: M. de Viladesters
Fotografia: C. Aguiló.

JOAN, AMIC MEU

Joan, amic, escric aquestes quatre retxes, avui mateix, dia 2 de maig de 1985, a les deu i mitja de la nit, amb els ulls encara humits i després d'haver-te dit adéu en el cementiri, on realment he vist que una caixa, per bona que sia, és un vestit que ve molt ample a un home jove.

Fa dos mesos que estaves malalt, dos mesos llargs, que ara pareixen curts, curts perquè no hi ha retorn; i és curiós, però en aquests moments, no me'n record de sofriments, sino d'alegries i eixides passades amb tu durant aquells trenta-dos anys, ja que això nostre començà a l'infantesa.

I record quan teníem quatre o cinc anys i ens vacunàvem de "polio" a ca's metge Cosme (padrí jove meu per cert), el millor metge que has tingut.

De les bones tremponades que hem menjades dins el corral de ca nostra, o dels gelats amb què ta mare ens obsequiava.

De quan anàvem, als vuit anys, a l'Escola Parroquial, ensenyats per D. Joan Monserrat, al qual li podem agrair molt, i a la qual tu faltaves bas-

tant, a causa dels teus problemes de sempre, una grip, unes angines, un constipat mal curat i sobretot aquest coret que t'ha fallat tantes de vegades, i ara la darrera.

Dels estudis al col·legi Bisbe Verger, on endemés d'aprendre, també jugaves aplegat amb nosaltres, esplais que no podies aprofitar al màxim com nosaltres mateixos, perquè una vegada més el coret, sempre el coret...

De les beneïdes de Sant Antoni, quan el tio Lluç ens deixava la somera i el carretó i ens hi encistàvem vuit o nou a dintre.

De les nostres originalitats amb la bicicleta, que a damunt de la meua, ens hi col·locàvem en Cosme Clar, tu i jo, encara que alguna vegada ens fallassin els frens i aterràvem damunt la pista de basquet.

De quan ja érem un poquet més grans i fumàvem d'amagat, encara que tu no podies fer-ho.

D'alguna excursió per fora vila, per gaudir de la natura, trescant per Ca'n Jordi, Son Coves, Son Cosme Ponsç o Sa Tanc Llarga, per veure, el febrer, l'estampa inigualable i única dels ametlers

florits, i que a tu t'agradava tant.

Quan tinguérem ocasió de conduir cotxe i poder anar a "Los Pinos" amb els altres amics i amigues; de poder allargar les excursions fins a Sant Salvador, Cala Millor, Porto Cristo, etc; a Sant Salvador, on ens retratàrem amb en Cosme, en Simó, en Damià, tu i jo.

Recordes les nostres pescades de "calamassos" a bordo d'en "Palomo"? amb en Joan Miquel, i just un dia, el teu pare, abans de partir, ens va dir: "es calamassos que pescareu avui, els em deixaria torrar damunt sa panxa", i aquest dia en duguérem tres.

De la nostra estada a Ciutat els anys 71, 72 i 73, tu primerament a Ca'n J.J. i després a ca sa tia Isabel Garí, amb en Cosme: estudis i divertiments amb en Tòfol, en Cosme, en Simó i jo.

I les estupendes sessions de cinema, excel·lents pel·lícules visionades, com "El Padrino", "Avanti", "El puente sobre el Rio Kwai", "Diario de una esquizofrénica", "Taking-off", "El violinista en el tejado", "Rendez-vous a Bray", "El séptimo sello", etc. etc.

D'alguna sopada a la Sapiència, alguna vel·lada de teatre, qualque recital de na Julia León, quantes coses!

I de tant en tant, un parèntesi, perquè el teu coret, sempre el teu

coret, et recordava que no era com el nostre i l'havies de cuidar.

Quants de trucs i "loques" haurem fet plegats?, sempre amb els amics, els mateixos de sempre, en Jaume, en Cosme en Joan Miquel, en Miquel, en Simó..., de vegades guanyàvem i d'altres perdiem, però tu ja ho deïes "Sant Lluç, Sant Lluç, qui no vol perdre que no jugui a truc".

I unes vegades bé, d'altres no tant, d'altres millor, arribam a la primavera de l'any 85, la darrera per tu; llit, febres, tossina, etc, dos mesos llargs, ara curts, que arriben al dia de Pasqua, tu intuïes cosa, vares voler que pujàssim a donar-te els molts d'anys, per tu era la teua despedida, confés que m'emocionà fer-ho, però ahir dia 1, també em vaig emocionar a Son Dureta, quan dintre d'intensius et vaig veure entubat, quasi agònic, amb el teu coret, sempre el teu coret, a 178 pulsacions per minuts.

Avui al matí, el meu bon dia ha estat molt mal dia, tenia un amic mort i no puc fer res per ajudar-li, més que plorar i resar, resar i plorar.

El teu coret, aquest cor que t'havia crescut tant aquests darrers dies ja no batega dins tu, ara ja batega dins nosaltres.

Joan, amic, no sé quan serà, però deixa empès que nosaltres venim darrera.

Gregori Suau i Vidal

Nova poesia

CAP A LA VIDA

a Joan Covas

Caminant sens mirar enrera
deixant camí per drassera,
tú passares.

I sabies
d'un llenç vermell de
murada,
o d'una antiga troballa,
tú en parlaves.

I estimares
la nostra llengua malmesa,
vessant en tes mans
bellesa,

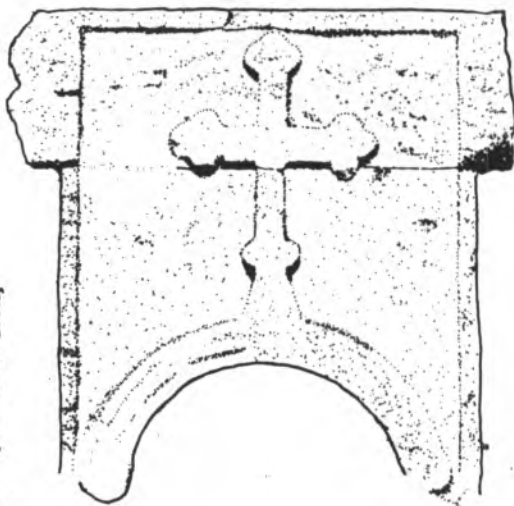
tú cantares.
I escoltares
de la terra un gamec fort,
cridant ta barca al teu port.

Tu hi anares.

I passares, poc a poc:
Pel mig d'un sofç d'ofrenes,
guarnit de flors enceses
com galtes d'àngel barroc.

A. Ponç i Fullana

Escut d'Es Molí des Pont
Dibuix de Joan Covas

CARTA A JOAN TALAIA

Amic Joan:

som conscient que la teva vida no ha estat un camí de roses. No he de fer cap esforç d'imaginació per a sospesar els sofriments que et tocaren en aquesta, tan estranya com injusta, loteria. Sé que el pas per aquesta terra no haurà estat per tu tan senzill com travessar un torrent elxut. T'han brufat el viarany d'esculls, i ara i adés has trobat davant teu barreres d'altres flames, que sols la teva ferma voluntat ha pogut franquejar. Em conhorta un fet constatat: has viscut la vida amb tota la intensitat possible, i durant intervals més o menys llargs ho has fet amb vertader goig. Has estat molt lluny de vegetar. Ho sé. Si ens coneixíem massa, No, no t'ho posaren fàcil. El teu suport físic emmalaltia massa sovint. No així la teva màquina de pensar, que era sana, era sobretot discorrent. Et va permetre assaborir la sort d'haver nascut a una de les contrades més entranyables que hom pot trobar. Coneixies aquesta terra i l'estimaves en totes les seves dimensions. Estimaves l'ocell i la flor, el vent i la pols, la pedra i la pluja, l'olor de la terra banyada i el color verd fosc dels garrovers. I la mar, aquesta mar blava, verda, i turquesa, clapada i valrada, que juga a teixir robes de llengües a la solana dels espadats, i a conillons per davall la barbacana, a l'ombra de les tenasses. Valoraves els arbres, en especial l'alzina, i et doïa la *Xorreçada impia*:

Ai del poble que talla els seus boscs mil·lenaris...

T'agradaven els horitzons oberts com els de la mar, perquè estimaves la llibertat. Eres mediterrani. I et senties nafrat davant la terra envilida, davant la manca de consciència, davant el menfotisme abassegador que tantes vegades ha esfrondat i esfondra projectes dignes de millor sort. Potser parlaves de cor quan t'unies a Ausiàs en el desig d'haver viscut en temps passats:

*Volgra ser nat cent anys o pus atràs
perquè son cert que és pitjor lo món...*

Son quasi trenta-anys de fidelitat a la pàtria, als homes, a la llengua
Meua i d'aquell que amb mi diu nostra!

Joan, a quants de llocs hem estat junts? A molts, no és ver? Hem pujat al turó i hem davallat a la coma. Hem trepitjat la platja i el roquissar i hem vorejat els cingles i hem entrat a les coves. Hem guaitat l'avenc pregon. Hem canat la bassa i hem voltat l'estany. Sota els nostres peus s'han espoltrit els mateixos terrossos de cal vermell, i ha cruït la fullaca fresca del bosc, i el vent ha fet brandar davant els nostres ulls la hirsuta cabellera argentada de la pleta. Hem resseguit el curs del torrent i hem tastat l'aigua del cocó. Hem quedat bocabadats davant el mateix reïeu, davant la bellesa d'una finestra, davant la ingenuïtat d'un antic gravat i... sí, també ho dic, davant la gràcia natural d'un cos femení. Hem admirat la solidesa d'una cantonada, la grandesa d'un talaiot, i la finor que treu la rella, la finor il·lustrada de les ceràmiques imperials, perquè també la nostra terra, Son Cosme Ponç, la teva terra,

*filla és de Roma...,
guarda en ses terres per llavor de glòria
cendra romana.*

Junts hem anat a pescar la història, això que els de cor espuri en diuen "perdre temps". A l'ham del palangre s'han enganxat retalls antics, escapolons de la manera d'esser, de viure, i de morir, dels antics santanyiners, talladures que conservaré amorosament i que donaré a conèixer en la mesura de les meves possibilitats, a fi que tot el que hem après "in vivo", a força de demanar i trespasar, no se'n vagi per les bardisses.

Ah! Aquella anada a Eivissa i Formentera amb en Guillem de s'Apotecaria, i els dinars a Sant Salvador, i l'estança de quinze dies en el Cap de Creus:

*El faroner del Cap de Creus
encén el foc amb llum de lluna...*

Valla la pena. I la trescada que feres amb motocicleta a Sa Dragoneira, de cap a cap. Recordes el dinar a Cala Lladó amb en Marc Potecarl, en Ramon Rosselló, en Bernat Nadal...? Es que les illes menors valen ulls per mirar, sempre ho he dit.

Tot val la pena quan un deixa qualque cosa per als qui vénen, quan l'obra és ben feta i no hi ha goteres a la teulada. La teva no vesrà, perquè tenies l'enginy a call de mà, perquè res

*...—per dret propi—
ciutadà de la ciutat de les idees.
I, en aquesta ciutat, és estrany i difícil
d'esser-hi empadronat.*

El camí de la conformitat, de l'acceptació callada i dòcil, es torna aspre i farcit de reclaus quan hom pensa que el bri tot just agarberat era encara tendre. No és fàcil la submissió quan es tala una espiga a mig brostar, quan l'espiga no és una espiga comuna, quan és verda i de tòria ufanosa, quan xucla le llecors més riques, assaonada amb les millors pluges.

Potser, amic, qualcú pensarà que he fet llarg, que he exagerat la nota. No en facis cas. Si això succeeix, no et sorprenguis. Seran els quatre rossins de sempre, potser no arribin a quatre. Gats d'ànima prima com un paper de fumar. Orbs per voluntat oròpia que no fan ni el gruix del famós protagonista de la disputa turmediana. Deixa'is córrer. Com Pere Quart, jo no escric.

*... als venuts, traïdors, botiflers
ni als lacais i als servils
—declarats o secrets vergonyants,
ni als janus tampoc, dues cares—,
ni als panxuts embandats,
la fauna profusa dels bords,
la quinta columna que llasta, enferritja,
entrebanca i fatiga la nostra esperança.*

Escric per a tu. Escric per a mi. Escric per als teus que *som molts més dels que ells volen i diuen*. Va quedar molt clar quan el vent inflà el velam del teu vaixell. Em dol amargament la teva separació. El reure de Son Coves sentirà la teva absència. Has fondejat massa prest en el port d'Itaca. Per un mal fat has topat amb Thanatos, quan mil vegades més preferies Eros.

Una abraçada
Cosme Gaspar

Me n'entraré a la boira
on ningú no m'espera.
Vicent Andrés Estellés

MAI NO MOREN, JOAN TALAIA, ELS POETES

Va esperar una altra florida de coltells, de bolegues, de roselles, que tornassen refilar les caderneres, voletejar les papallones. I va agafar el vaixell imprecís de les ombres, la sendera insondable de la nit, encalcant la veu incerta de la dama cobejosa.

Ara no hi és. A penes pogué fruir la darre-
ra primavera. I ja no hi és.
O ja no hi és exactament.
Com no hi serà exactament,
sense ell, la primavera pels
que l'estimàvem.

L'amor li tornava cor
i no li cabia a la pitera.
I el va deixar escrit amb
lletra grossa, extasiat pels
portals de mel, rodons, de
la villa solellada, amagat
amb les infinites escapcions
de "terra sigillata", aturo-
nat amb les humanitzades
pedres dels clapers de ge-
gant de la contrada, iden-
tificat amb la bellesa sal-
vatge dels penyalars i les
marines.

Era poeta. Era moltes
altres coses bones, però
també poeta. Com tots
aquells que els déus asse-
nyalen impietosos amb el
dit. La seva obra —tants de
poemes inèdits!— haurà de
sortir a llum qualche dia,
quan l'esdevenidor ens
retorni la serenor, no sé si
mai el conhort.

Aleshores altres veus,
més escaients que la meua,
hauran d'esbrinar de manera
crítica tot el tramat dels
seus versos. Ara, només
a títol de remembrança
i homenatge, dissortada-
ment mancat, coix de
paraules, vull glosar en
unes ràpides, potser em-
barbollades, pinzellades
alguns aspectes del món
poètic de l'amic, que
proclamava la seva fe en la
dignitat, en la fraternitat
humanes:

Al nostre vaixell no hi haurà
capità
ni tampoc al lot de barca.

I la fraternitat no és més
que un fruit, un benefici
de la tolerància:

Sobre les natges
i pits emblanquinats
sembrarem

pinars encesos;
i a l'ombra,
cada mariner
hi podrà proclamar
lliurament
els seus evangelis

Al llunyadar es colombrà
l'esperança del port impre-
cís i acollidor:

Al port on anam hi haurà
tots els navilis
que ara van per mar;
i els mariners, despallats de
tota bandera,
amb la gaubança que dona
l'arribar
a la desitjada hora d'abans

d'hora,
anirem amb acordions i
guiterres
de taverna en taverna
i potser el rom ens pugui
al cap.

Però abans cal lluitar per
arribar-hi. La lluita és
esquerpa, desigual, molt
sovint incompresa

A la meua impersonalíssima
terra
que vaig vendre ahir
emblanquinada
i amb ratlles verdes i roges
i un gran floc morat,
em sent totalment extern i
sense passaport per
anar-me'n
a una altra terra on em
pugui morir ben igual que
aquí
però no em faci tanta ràbia

L'estimava, tanmateix, amb
passió insubornable, la seva
terra. I li va dedicar els
versos més encesos, més
amorosívols. "Estret des
temps", "Caló de ses
Gúies", "Montdragó", que
publica amb aquell collec-
tiu de "L'ombra vessada",
restaran com a perles anto-
lògiques de la nostra poe-
sia:

Mareta de montdragó,
amada mia,
ets verda tot lo dia i de nit
cantes,
amoll vers els teus pits ma
cabellera
de romanís i altívols pins
salvatges.

Mareta de montdragó tu
m'acarones
quan aixec el tors nuu
i el cos tan aspre
d'emblanquinada sorra
lluminosa
amarada de grins, de cards
i de perduts coratges.

Mareta de montdragó, ai com
t'enyoro!
ja abans de perdre't
i que em tallin
una a una les venes
i me clavin
mil agulles de ferro
a les ales.

Jo te prometo que enterraré
ben fondo,
a mil anys-llum dels indrets
retroables
les cent alquímiques
secretres plagues
que dins l'estany tenim, tu
i jo, guardades.

Adéu Joan. Potser par-
tires d'hora. Ja no veuràs
com el ciment i l'alumi-
ni esqueixen les entranyes
de la teua mareta de mont-
dragó. Si fóssim ho-
mes, molts d'altres ens n'a-
niríem. Perquè esperarem
debadades que un àngel de
foc vengui a desintegrar
aquesta irrefrenable follia
dels homes.

Antoni Vidal i Ferrando

EL COMPANYY DE FEINA

Una oficina no és el lloc adequat per conèixer una persona, més bé se converteix en un lloc de discussions i malentesos. Jo no coneixia gaire en Joan. Ara farà dos anys que ell i jo començarem a fer feina al Registre, i els primers dies ens miràvem com els fesols. Era difícil prendre confiança, tots dos érem estranys entre noltros i entre els altres, però en Joan aviat destapà el seu peculiar sentit de l'humor, i ben prest la gent va començar a queixar-se del renou de les meves rialles.

El seu aire de pagès arrelat al poble no acabava de sintonitzar amb un ambient d'oficina ciutadana, amb gent de tots els estils i totes les ideologies, on cadascú fa el seu cap envant i no es preocupa mica del que té al costat; és ben normal això, un lloc de feina no és un lloc de gresca. Tot i amb això, amb en

Joan jugàvem als xinos i quasi sempre perdia ell.

Presumia de ser de Santanyí i deia d'ell mateix que era "el millor poeta de la llengua catalana". Mai no vaig veure res escrit seu, però la seva parla estava plena de mots tan expressius com ell, i estic segura que això també ho reflecteixen els seus articles i poemes.

Record que cada dilluns arribava comentant els resultats del futbol, i estava eufòric quan el "Santanyí" havia guanyat, sobretot si el vençut era el "Ses Salines" "—Bon dia i bon any!", agafava el diari i el comentava en veu alta, i per aquest motiu ens discutíem cada dematí. Aquests comentaris seus deixaven entreveure el seu pensament polític, però mai no tenguérem cap conversació que deixàs clara la seva ideologia; sempre en feia broma de tot, i pel baix, se notava que era un home de curolles apassionades.

Jo sempre li deia que era un "manotes", perquè cosa que tocaven les seves mans, cosa que quedava mig rompuda, però a la vegada se notava que tenia molta de dibuixant, tot i que jo sols li vaig veure dibuixar pistoles, una altra de les seves afeccions.

A vegades li sortia una vena "d'ase", com quan tirava aigua al carrer des del vuitè pis del Registre, o quan volia regar els cossiols de damunt la meua taula i hi havia aigua per tot. "—Me cag en la sang d'un pop! Ja l'he feta!". I ja teníem la discussió en marxa.

En Joan tenia un pès específic dins l'oficina, perquè era únic i irrepetible, i a vegades, fent broma, en donàvem les gràcies, perquè en teníem prou amb un Talaia. Jo crec que en Joan, en el fons, era un contemplatiu, per això la vida de Ciutat se li feia pesada. Darrera-

ment no estava bé mai. Sempre tenia massa fred o massa calor i se constipava amb molta facilitat. Ningú no s'imaginava que estàs tan malament de bon de veres. Ja feia quasi dos mesos que no venia a fer feina, però qui més qui manco se pensava que en sortiria. Ara, cada vegada que obrim un llibre i hi trobam una inscripció feta seva, amb aquella lletra d'estil mig gòtic que tenia, el recordam amb estimació i amb una mica de tristesa agra, perquè trenta dos anys és una edat indecent per morir, i perquè ens ha deixat amb les ganes de fer més partides de "xinos".

Sé, n'estic segura, que ara li dona la tabarra a Sant Pere amb les seves descobertes arqueològiques. Allà el veurem.

Maria Angels Gacias
Companya de feina d'En
Joan al Registre de la
Propietat de Palma.

CARTA OBERTA A JOAN TALAIA

Vaig recordar aquell extravagant pensament d'ELIOT: "ABRIL és el més crudel dels mesos", quan et diuen de Palma, a la nit del primer dia de Maig. Se'n va fer present que ja no entraràs, com abans, a casa meua, recitant en veu alta Leopardi.

Pensava que tu has estat un santanyiner atípic, en quant vares assumir compromisos de consciència, lluitant com cap de noltros pels interessos col·lectius del nostre poble, amb una generositat tan vasta com ignorada. Intel·ligent sense ofendre, culte sense humiliar (a un país a on aquestes coses difícilment es perdonen), i amb una idea molt clara de quines són les prioritats polítiques

d'un municipi petit, la te jugaves un dia sí i l'altre també, en una actitud de pregona tradició ètica i estètica. I saben que perdries.

Ben aviat tothom entendrà com eres, Silver. Fins i tot gosaria de sospitar que, un dia no massa llunyà, et faran "fill il·lustre", quan hakis deixat d'esser una consciència crítica destinada a civilitzar, quan la nostra comunitat hagi metabolitzat els teus versos, quan hagin convertit els teus crits i els teus plors en poemes.

Però ningú no sabrà mai que per tu, esquerrà pur, esquerrà sense càrrecs, el vers no passa d'esser una eina.

Joan Cavallero.

INFORMACIO LOCAL

REPRESENTACIO TEATRAL

Els dies 10, 11 i 12 d'aquest mes, un grup de santanyiners escenificà l'obra de Joan Mas "Molta feina i pocs doblers", en el Teatre Principal de la vila, amb el següent repartiment de papers:

-Veu de Can Fonoll: Sebastiana Miquel

-D. Pep Lluís: Miquel Picornell

-Bel: Francesca Ferrer

-Jordi: Llorenç Burguera

-L'Amo en Toni: Joan Vidal

-Macià: Ponç A. Burguera

-Joan: Joan A. Sunyer

-Rita: Margalida Bonet

-Cati: Margalida Sitges

-Toni: Ma. Antònia Burguera

-Apuntador: Margalida Vila

-Decorats: Cosme Covas i Miquel Ferrer

-Efectes de so: Miquel Vila

Creim que cal felicitar-los amb tota sinceritat i no ho deim sols per l'èxit obtingut, que fou massiu, sinó per pròpia convicció. El públic, que omplí el teatre en les tres funcions, s'ho passà bomba, ja que l'obra té seguit seguit moments de gran comicitat. Volem fer també l'elogi de l'elegància i la nitidesa dels decorats, així com del vestuari.

Els tres actes es desenvoluparen amb la necessària fluïdesa, prova de la bona direcció i coordinació duita a terme per na Sebastiana Miquel.

Ens agradaria que aquest grup continués amb la seva afició i que almenys una volta en l'any traguéssim a rotlo les seves qualitats.

II Festa del Tondre

Amb la participació d'una cinquantena de tonadors, el passat dia 5 de Maig es va celebrar la II Festa del Tondre, que or-

ganitza el nostre Ajuntament.

La diada va resultar molt animada, tant per els participants com pel nombros públic que va voler veure les tonedures. Acabada la feina tots plegats varen compartir un dinar de pinyol vermell.

Tots els participants foren obsequiats amb una ceràmica commemorativa de la festa.

FESTA DEL LLIBRE

La passada diada de Sant Jordi, Festa del Llibre, tingué lloc a la Biblioteca de la Casa de Cultura la presentació de

l'obra "Santanyí entre el record i la vivència".

L'acte s'encetà amb unes paraules del regidor de cultura Marc Vallbona. Seguidament el director de l'Escola Pública, Miquel Barceló, parlà de l'exposició de fotografies que clausurà i alumnes de l'esmentat centre presentaren per la passada festa de St. Andreu i del record que suposa aquest llibre, així com també agraí a l'ajuntament la seva ajuda. Tanca-rem l'acte unes paraules del sr. Batle D. Cosme Adrover que donà les gràcies als que han fet possible que la Festa

del Llibre es pogués celebrar amb tanta dignitat.

Cal dir que a més d'autoritats, claustre de professors de l'Escola Pública, i d'altres centres, es registrà una nombrosa assistència.

Aquesta cuidada publicació recull una selecció de 50 fotografies acompanyades d'articles de Miquel Pons, Miquel Barceló, Andreu Ponç, Cosme Aguiló i Antoni Vidal.

La coordinació d'aquesta obra, repartida gratuïtament, ha estat a càrrec de N'Antoni Vidal, Miquel Barceló i Sebastiana Rado.

CELEBRACIO DE L'ANY EUROPEU DE LA MUSICA

El passat dia 20 d'abril, donà un magistral concert de piano en Joan Moll del qual donarem complida informació en la pròxima edició.

El dia 21 per commemorar l'Any Europeu de la Música, tengué lloc a l'Església una simpàtica vetlada musical a càrrec dels estudiants de música de Santanyí amb la participació de totes les institucions del nostre poble dedicades a aquest art.

Podem qualificar de grandiosos èxit aquesta mostra musical, no sols pel nombrós públic que formava l'auditori sinó per la bona actuació de tots els participants.

El programa es desenvolupà de la manera següent: Margalida Llabias i Joan M. Escandell, interpretaren a 4 mans la partitura "Los Encuentros de Cascar. Joan M. Escandell, "Vals op. 69 n. 2" de Chopin.

L'Agrupació Coral de l'Escola Pública, acompanyant-se de diversos instruments musicals i sota la direcció de Isabel Clar, interpretà "El Lleó", "La Pastoreta" i els dos cànons, EL Cucú i Fra Jeroní".

Maria Caldentey, interpretà "El Murciélag" de Straus i juntament amb Margalida Ferrer la seva mare, "Sonatina a 4 mans" de Diabelli. Margalida Llabias, interpretà "Sonata 15" de Mozart; Ma. Antònia Burguera, "Sonatina n. 1 de Beethoven.

Els alumnes del Col·legi Bisbe Verger, dirigits per Margalida Ferrer, cantaren "Abril, Maig, Juny", "Dins la Fosca" i "Fra Martini".

Maria Concepció Barceló, interpretà "Danza Húngara" de Brahms, i acompanyada de Isabel Clar, la seva mare, "Vals a 4 mans" de Straus.

Francisca Bennasser, interpretà "Para Elisa", de Beethoven i "Vals n. 1 op. 69" de Chopin.

Catalina Julià, "Vals

op. 32" de Bertini i "Invenció a 2 veus" de J.S. Bach.

A continuació la Coral Sant Andreu, sota la direcció de Damià Vidal, ens oferí, "Estrella de s'Auba" a 5 v.m. Aguiló-Tortell, "Cor d'Angels" a 4 v.m. de Schubert i "Cantate Dómino" a 6 v.m. de Monteverdi.

A l'orga, Mateu Oliver,

interpretà "Ensueño de Schuman, "Suite Gotique" (fragment) de Boelchman, "Jesu Joy of Mans Desiring" de J.S. Bach i "Variacions damunt el tema gregorià Victima Paschali Laudes".

Finalment la Banda de Música interpretà "Fiesta en la Caleta" de Teixidor, solistes: Luís Lora, Micae-

la Ballester i Pau Roig. "Balada Gallega" de Montes, "La Canción de los Nidos", solistes: Maria Roig, i Antònia Suau; "La Leyenda del Beso" i "El Sitio de Zaragoza", solistes: Pau Roig, Antoni Burguera i Miquel Bonet.

Enhorabona a tots els participants.

M.

col·laboració

INICIACIO A L'ESTUDI DE LA FLORA SUBMARINA DE LES COSTES DEL TERME DE SANTANYI (I)

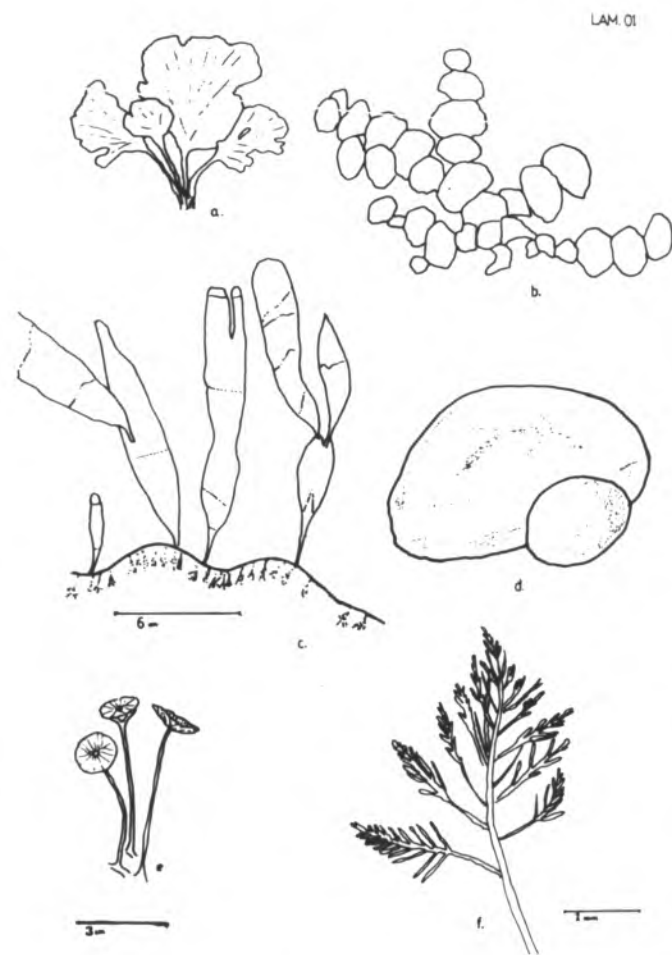
La flora de davall l'aigua a part de la *Posidonia* (veure "SAL I XEIXA" n.º 6) està formada per les algues, aquestes es poden classificar segons el seu color, distribució de les cèl·lules, forma de la tija, etc. la manera més fàcil de ordenar-les és segons el seu color, és a dir, segons el tipus de pigment que els seus cloroplastes continguin. Es poden dividir a) cianòfits (algues blaves) b) Cloròfits (Algues verdes) c) Feòfits (algues brunes) d) Rodòfits (algues vermelles). Els Cianòfits són microscòpics i per no embuïar el personal les deixarem córrer, cal dir que són ubiquistes colonitzadores de tots tipus d'ambients, per poder veure on es troben cal mirar un lloc humit i el sediment d'abaix segur que té cianòfits, estan per damunt els escars del Caló d'en Busques, i d'en Boira i tenint un color blavós. Cal recordar que per veure -les és necessari un microscopi.

Les algues verdes són un grup molt important dins la Biologia de la Mar, en primer lloc per tenir el pigment verd en els cloroplastes són elements formadors d'oxigen per a la funció fotosintètica, també són elements importants dins la cadena tròfica dels oceans. També són indicadors d'aigües pol·lucionades i riques en matèria orgànica.

Anem ara a descriure unes quantes espècies d'algues que podem trobar per les nostres cales i platges.

CAULERPA PROLIFERA (Lamouroux)

Alga formada per un eix principal estolnífer, ramificat. Amb creixement terminal que és rossega pels sediment d'arena fina i fang i per roques amb molt de sediment. De l'eix principal surten diversos ri-

zoids molts ramificats que es fixen al fons, té unes fulletes verdoses que poden tenir fins a 30 cm d'ample, d'aquests filoids poden néixer altres fulletes. Es troba a llocs d'aigües relativament tranquil·les de temperatures relativament altes i el medi sol esser ric amb matèria orgànica. A Cala Figuera, la podem trobar des dels calons fins a passar el moll, poden arribar a cobrir el 98 o/o dels fons, els llocs on es troba més concentrada és on es va dragar fa uns anys. Es molt comú (Fig-c)

CODIUM BURSA (J. Agardh)

Talús amb forma de bolla, els de tamanys més grossos poden tenir un tros

un poc enfonsat. Es bo de conèixer, els dies de mal temps i corrents es poden veure; són unes bolles verdoses que quan un les trepitja esquitxen. Es poden fixar fins a molts de metres de profunditat, en vaig trobar un a 35 m, solen formar colònies, també es troben a les praderes marines (Figura d).

ACETABULARIA ACETABULUM (Lamouroux)

Morfologia parellada a una petita umbrel·la blanc-verdosa els exemplars més grossos observats no passen els 5-6 cm, per 1-2 cm de diàmetre: el capellet està format per utrículs lliu-

res uns dels altres i desapareixen totalment el gener quedant sols en pedicel.

Molt comú, es troba a partir de 25 cm de fondària, el capellet i el pedicel han estat emprats amb nombroses proves de diferenciació cel·lular e interacció gènica (Fig. e).

HALIMEDA TUNA (Elis et Solander) Lamouroux

Alga de 3 a 12 cm, a vegades es troben exemplars de fins 20 cm, de grossos; pot arribar a tenir de 0,8 fins a 1,5 cm. Talús molt calcificat de color verd groguenc a vegades està recobert d'epífits. Les articulacions estan formades de formes aplanades i flabelades de distintes tamanys. Es troba de 0 metres fins a 30 m, de fondària, es pot trobar a parets verticals i a roques de superfície (Figura b).

BRYOPSIS PLUMOSA (Hudson) G. Agardh

Talús d'aspecte piramidal, format per un eix nu que en la base i a la part superior hi ha ràmuls diàstics més o menys pintats que s'aprimen en arribar als extrems.

Es de zona litoral i de la superior infralitoral, és de llocs poc batuts i poc il·luminats. Figura f.

UDOTEA PETIOLATA (Turra) Boergesen

Pot tenir fins a 15 cm, d'alt, color verd obscur, planta ombrívola. L'hem trobada a restes d'arrossegaments de talús. El seu lloc d'habitatge és a partir dels 5 m, generalment a parets verticals de ports, també amb les praderes de *Posidonia*, viu entre els rizomes d'aquesta.

Continuarà...

Blai Pons Coves

Petit Arxiu

1349.- desembre. En Joan de Padrina, com a sindic i procurador dels jurats i universitat de Felanitx, exposà davant el governador que els habitants del seu poble no estan obligats a traslladar-se a Santanyí per a defensar aquesta vila en cas d'ésser atacada pels inimics (ARM)

1490.- Jaume i Lluc Dànús renoven la carta de ciutadania (ARM-EU).

1598.- Jaume Bonet era batle de Santanyí (Arx. AP)

1653.- Era rector de Santanyí Mn. F. Font

(ADM).

1714.- Llorenç Bonet (Ferrereta) exercí el càrrec de sindic clavari de la part forana del regne de Mallorca (ACF)

1820.- Juny. La població de Mallorca era de 150.000 persones. Ciutat 31.420, i Santanyí (la sexta) 5.300.

1920.- juny. Mn. Miquel Clar de Es Llobards obtingué de la Santa Seu el permís per a tenir oratori privat al seu domicili (ADM).

CINCCLAUS.

Què és el Consell Insular

És un element fonamental de l'autonomia. El Govern, l'administració i la representació de Mallorca corresponen al Consell Insular de Mallorca.

Té la facultat d'assumir dins l'àmbit territorial aquelles competències que vagi rebent la Comunitat Autònoma.

Formen el Consell Insular de Mallorca, els trenta Diputats elegits per al Parlament a l'illa de Mallorca.

A més, actua com a Administració Local amb competències pròpies. Acompleix una ampla tasca assistencial a través dels centres propis que són: l'Hospital General, l'Hospital Psiquiàtric, la Llar de la Joventut, la Llar de la Infància, la Llar dels Ancians i el patronat Verge de la Salut.

Realitza accions en els camps següents: Ordenació de Biblioteques i arxius, tant pròpies com d'altres organismes.

Fomenta el coneixement i la difusió del folklore.

Impulsa el coneixement i l'ús, en tots els àmbits, de la nostra llengua.

Ajuda tot tipus de publicacions culturals.

Des del Teatre Principal, centre que depèn del Consell Insular de Mallorca, du a terme la seva política cultural.

Elabora anualment el Pla d'Esports amb l'objectiu de crear una infraestructura esportiva a tots els pobles.

Segueix una política que fomenta tant la pràctica com l'aprenentatge de l'esport.

Emet informes relatius a l'ordenació del territori i a l'urbanisme.

Elabora el Pla d'obres i serveis que permetrà dotar els pobles d'infraestructura bàsica.

Manté la xarxa viària pròpia.

Ha creat i manté en col·laboració amb els municipis, el servei d'extinció d'incendis.

Impulsa la indústria i el comerç. Dóna suport a totes les activitats promocionals del turisme.

Realitza accions de millora de la ramaderia i de l'agricultura.

Consell Insular
de Mallorca
c/ Palau Reial, 1

MATADERO DE AVES

M. CABRER

C/. Estación, 44 -

ES LLOMBARDS

EN HONOR A LES BALEARS

Amb l'afectuosa dedicatòria a
nostra Comunitat Autònoma, en el
seu segon aniversari.

Entre viva blavor d'un mar de gran encanteri
llueixen tal l'or les magnífiques Illes Balears,
com a nimfes gaudint d'un dolç i sublim misteri
ple de meravelles, obra de temps seculars...

Excel·lents meravelles amb goig ben admirades
per noltros illencs, peninsulars i els estrangers
dels qui alguns, enyorant-les, vénen moltes vegades,
apreciant-les com a belles joies de l'univers.

Germans balears: unifiquem plegats nostres vides
per tants rics i preciosos tresors sempre servir,
i així amb totes les nostres forces vibrants i unides
un bon nom i una gran glòria poder perpetuar.

¡Visca per a sempre tan rica i formosa terra,
així com el seu lluminós cel i el seu mar blau;
i mai els enterboleixi l'odi ni la guerra,
podent viure assolint de ple l'Amor i la Pau!

Virtuts bellíssimes que a nostros cors vivifiquin
conservant-los nobles i lliures de tot rancor,
que a les nostres ancestrals glòries i història estimin
amb sincera generositat i intens ardor!

Germans tots units:

¡Honrem sempre les nostres Illes d'Amor i de Pau!!

Mateu Oliver Maimó

NOTICIES D'ES LLOMBARDS

El primer de Maig, com ja és costum al poble, férem una excursió per dins l'illa, i enguany vàrem esser bastants, ja que partírem en dos autocars cap a Ciutat on visitàrem el Parc de la mar, per anar, després d'haver berenat, cap a Valldemossa on visitàrem la Cartoixa i el Palau del Rei Sanç. Seguidament visitàrem Sóller i el Port, després d'haver sortejat les voltes de Deià.

L'horabaixa anàrem a Inca i al puig de Montisio de Porreres per acabar la diada de germanor, que cada any intentam passar tots els llobarders per aquest temps.

*****

Ara que està de moda la normalització lingüística convé rectificar, si és possible els indicadors mal escrits. Una mostra la trobam anant a Cala Llobards on falta canviar la N prer una M i la T

per una D, com podeu observar a la fotografia, no fos cosa que les persones que hi van per primera vegada es pensassin que

es tracta de dues cales distintes, ja que al principi de la desviació de la carretera de San-

tanyí a Es Llobards està ben escrit i llavors al següent encreuat hi ha l'esmentat indicador.

POMES AL FORN AMB CREMA

Les pomes al forn amb crema és una darrereria molt popular a Mallorca. Vegeu una bona recepta:

Tant les pomes com la crema es poden començar a preparar el dia abans, per acabar-ho unes hores abans de servir-ho, a temperatura ambient.

La recepta de la crema pastissera és:

1/2 lit. de llet, 3 vermells d'ous, 100 grams de sucre, 40 gr. de farina de patata (Maicena) un brot de canyella i un troç de clovella de llimona.

Es posa al foc un poc més de la meitat de la llet, amb el sucre, la canyella

i la llimona. Dins altre encolla s'hi mesclen els vermells d'ous; s'hi afegeix la resta de la llet i després la farina de patata.

Quan la llet que està al foc comença a bullir s'hi afegeix aquesta mescla i al començar a espessir es retira del foc, abocant-ho a un altre recipient. Es convenient tapar-ho per tal de que no fassi tel. Un cop fred es posa al frigorífic. Si es vol una crema més suau, en retirar-ho del foc se l'hi pot afegir una bolleta de mantega.

Les pomes es preparen de la següent manera: Un cop rentades es treuen les

llavors i es posen en un motllo amb un poc de sucre pel damunt. S'enfornen tenint esment en que no quedin molt cuites. En ésser fredes es col·loquen una a una dins un plat petit. Amb l'ajuda d'una mànega de pastisser s'umple el forat de crema, així com també els voltants de la poma. S'hi pot afegir ametla torrada picada per sobre, regant-ho tot després amb sucre cremat.

Queda un plat molt vistós i molt agradable al paladar.

Amb mig litre de crema es poden preparar de 8 a 10 pomes.

Un pastisser.

VA MORIR SOR CATALINA

El dia 21 de Març passat va morir al Convent de R.R. Franciscanes d'Alqueria Blanca, Sor Catalina Mas Burguera.

Tenia 75 anys i va néixer en el Llobards, va ingressar a la Congregació l'any 1941.

Va dedicar gran part de la seva vida als treballs de la casa, estava pendent de les persones que la podien necessitar, cuidar infants, enfermeria, etc...

Els tres darrers mesos de la seva vida va estar completament paralítica,

oferint els seus sofriments pels sacerdots.

Estava molt agraïda del servei que rebia per part de la comunitat. Al cel sia.

PISTA POLIESPORTIVA A L'ESCOLA.

Tenim entès que Na Margalida i Maria de Son Sans han donat un tros de la tanca "OAMAVI" darrere s'escola perquè s'hi pugui fer una pista poliesportiva, sembla que la cosa va endavant i el projecte ja redactat i adjudica-

des les obres.

LA RESIDENCIA.

De la residència podem dir que molt prest tornarà a reemprendre les obres d'una segona fase si les subvencions que s'espera conseguir arriben dins el terme previst.

PRIMERES COMUNIONS.

El dia del Corpus, si Déu vol, hi haurà primeres comunions a les sis de l'horabaixa. Els pares tendran

dues sessions de preparació dies abans.

L'ESGLÉSIA DE PORTO PETRO.

Passant per davant l'església de Porto Petro heu vist com pintaren la façana i aturant-nos-hi la veim pintada de bell nou per dedins, el solar de darrera netejat i el que ens crida l'atenció és un orgue elèctric que també hem escoltat quan un grup de veïns assajaren cançons de missa.

SOLUCIONS ALS PASSATEMPS

SOLUCIONS.

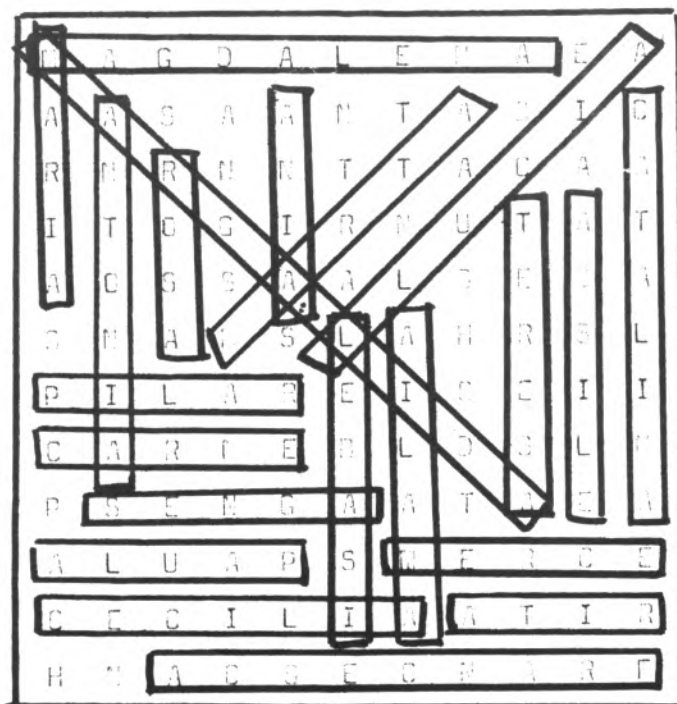
MOTS ENCREUATS.

1.- Rondalles; 2.- O.I.G.O.; 3.- Segar. Rop.; 4.- E.U. En Re. 5.- R. Lo. Acos.; 6.- V. No. Al; 7.- Pi. Z. Pla; 8.- L. Selle. N.; 9.- As. Las; 10.- T. Agralla.

VERTICALS: 1.- Roser. Plat; 2.- O.E.Vi. S.; 3.- Nigul. S.A.; 4.- D.A. Onze. G. 5.- Agre. O.L.R.; 6.- L. Na. L.A.; 7.- L.R. Capell.; 8.- E. Oroll. Al; 9.- Sopes. Ansa.

SOPA DE LLETRES.

Margalida, Magdalena, Maria, Antònia, Lluïa, Francesca, Carme, Rosa, Marta, Cecília, Amàlia, Isabel, Catalina, Mercè, Tere-sa, Agnès, Pilar, Aina, Rita, Paula, Elissa.

ANUNCIAU-VOS

A

SAL I XEIXA

CALONGE: CONFIRMACIONS

**Per: Baltasar Amengual
Martorell, Rector de
Calonge.**

La notícia, gran notícia de Calonge en aquest mes de maig amb primavera retgiradissa però amb sementers vestits del color de la Pentecosta, perquè els roselles sempre són ben puntuals a la fira de les altes tebes de maig, quan els comellars comencen a groguir —el maig a a segar vaig. La notícia per ressenyar ha estat la confirmació de 24 joves de la nostra comunitat parroquial.

Dia 11 de maig, són les nou del vespre, una església emmantellada de llum nova, esplendent, una tendra emoció pujava pel coll suaument per acabar als ulls plorosos i el pas de Déu per dins els cors de 24 joves que amb el Sant Crisma eren marcats per a sempre.

Jesucrist, l'Ungit del Pare, els havia cridat al seu altar, i com atletes a l'estadi foren ungits amb un oli de gaubança, que ratja del costat seu.

Les nostres tonades pregàries, perfumades

amb l'oli sant consagrat pel Bisbe el Dimecres Sant a la Seu, pujaren al cel com un salm de les nostres terres.

Les paraules del Vicari-Episcopal, Mn. Llorenç Sastre, que en representació del Sr. Bisbe donà el Sacrament, caigueren, no ho dubt, a dins la bona terra amarada per la pregària i l'oració. Déu donarà la maina.

Una fita lluminosa per ells, ungida de gràcia i emoció, Déu no passa de llis, raigs de llum clara han quedat dins els seus cors que en les hores baixes de la vida s'encendran perquè la meta sigui sempre vista en llum esplendorosa de migdia d'estiu.

I que ho és de guapa una església en festa! Tovallles blanques com la flobi de la neu, piadós obsequi d'una padrina, que hi tenia un nét i una néta a la Confirmació, una església ben endiumenjada i decorada com just ho saben fer les nostres monges, que bé ens hi trobam tots si els assistents ho són amb devoció i recolliment com fou el

vespre de la confirmació.

Unes paraules d'agraïment d'un confirmat, en nom de tots els confirmats, tancà la piadosa celebració. Agraïment als pares i padrins, als mestres dels col·legis Bisbe Verger, representats pels mestres Miquel Julià i Francesca Vadell, als mestres del Col·legi Reina Sofia representats pel seu director Joan Bover. Agraïment a tots els qui les havien fet el bé.

Nombrosa concurrència omplia el nostre temple, vull agrair la presència de Don Cosme, el nostre batle, el seu nom anirà unit sempre a les grans millores, que s'han duit a terme a Calonge. Calonge, que és gent de bons sentiments li estarà agraït sempre.

L'alegria de la festa, continuà al Saló Parroquial amb un refresc de germanor, on brillà una vegada més el bon gust dels joves, tot havia estat preparat per ells. Veient-los, veia un brillant futur per Calonge ben assegurat.

A la celebració de la Missa espargiren la pau per

tot el poble com una riuada, que baixava de l'altar. "Vosaltres sou els meus amics" els havia dit Jesús a l'Evangelí, esperam confiats que ho siguin de veure sempre.

ELS CONFIRMATS FOREN:

Margalida Adrover Adrover
Maria A. Adrover Adrover
Sebastiana Adrover Adrover
Sebastiana Adrover Adrover
Francesc Adrover Adrover
Joan Adrover Adrover
Pep Adrover Adrover
Toni Adrover Barceló
Apol·lònia Adrover Maimó
Maria Angels Adrover Roig
Pep Adrover Vallbona
Toni Adrover Vallbona
Joan Miquel Adrover Vila
Miquela Binimelis Adrover
Jesús Jiménez López
Francisca Grimalt Gornals
Catalina Maimó Balhouvers
José Ma. Plaza Nieto
Guillem Roig Julià
Catalina Roig Vallbona
Tomeu Roig Vallbona
Tomeu Vallbona Adrover
Toni Vallbona Adrover
Maria Lluïcia Vallbona
Adrover.

Fotò: Bordoy.

V TROBADA DE DONANTS DE SANG

El passat dia 21 d'Abril tengué lloc a la població de Ca's Concos la V trobada de donants de sang de la III zona de Mallorca, que comprén els pobles i viles de Porreres, Felanitx, Campos, Ses Salines, Colònia de Sant Jordi, Es Llobards, Santanyí, S'Alqueria Blanca, Calonge, S'Horta, Port de Felanitx, Cala d'Or i Ca's Concos. Ens reunírem prop de mil dues-centes persones.

La festa començà amb una missa solemne concelebrada, amb el sermó a càrrec de Mn. Miquel Lladó Ayarte, rector de Ca's Concos. A la intervenció de la Coral de Felanitx i el ball de l'oferta pel grup "Escola de ball" de Ca's Concos. Presentaren l'ofrena tots els pobles integrants i organitzadors de la trobada.

Una vegada acabada la celebració litúrgica començà la part formal de l'assemblea, donant en primer lloc la benvinguda a tots els assistents el batle de Ca's Concos D. Miguel Adrover Barceló; la lectura del moviment dins la zona durant el darrer any la donà D. Antoni Burguera Cabrer, membre de la Junta Rectora. L'esmentat moviment va ésser el següent:

Poble	donants nous	litres	no. actual donants
S'Alquer. Blanca	9	38,8	105
Calonge	2	30,9	98
Campos	39	196,6	376
Ca's Concos	7	37,3	97
Colonia S. Jordi	5	8,7	42
Felanitx	15	88,8	414
Es Llobards	3	31,2	74
Llucmajor	7	45,4	244
Porreres	16	48,7	186
Port de Felanitx	13	35,0	15
Santanyí	11	41,9	126
Ses Salines	6	37,9	182
S'Horta	2	18,6	58
Totals	135	659,8	2.017

Seguidament posaren la insígnia de 10 donacions a les següents persones de ALQUERIA BLANCA

D. Juan Rigo Rigo, Da. Catalina Rigo Vallbona, D. Antonio Maimó Bonet, D. Salvador Bonet Vidal, D. Antonio Rigo Bonet, D. Jaume Rigo Bonet, Da. Magdalena Soler Obrador, D. Julio A. García Espinosa.

CALA D'OR

Da. Antonia Binimelis Amengual, Da. Maria Bennassar Adrover.

CALONGE

Da. Catalina Julia Valent, Da. Margarita Bennasar Adrover, D. Bartolomé Vadell Vadell, D. José Binimelis Garí, D. Antonio Adrover Alou, Da. Francisca Adrover Roig, D. Pablo Vallbona Roig, Da. Magdalena Adrover Bennasar.

SANTANYÍ

D. Miguel Barceló Manresa, D. Pedro Navarro Paredes, D. Pedro Ferrando Vila, D. Cosme Escalas Vicens, D. Jaime Barceló Obrador, Da. Magdalena Servera Nadal, Da. Catalina Rigo Tomás.

LLOMBARDS

Da. Francisca Clar Burguera, Da. Francisca Clar Rigo, Da. María Burguera Nadal, Da. Francisca Grimalt Nadal.

Acabada la imposició d'insígnies, el President donà un diploma d'agraïment a la revista SAL I XEIXA de Santanyí per la seva tasca de promoure i divulgar la donació altruista de sang a la Germandat de donants de sang de Mallorca, el rebé D. Marc Vallbona Adrover, del consell de redacció de la revista, enhorabona a tots els que participen en la confecció de la mateixa.

Com a fi de festa actuaren per tots els donants i assistents: La Coral de Felanitx, sota la direcció de D. Jaume Estelrich Juan, la banda municipal de música de Felanitx, sota la batuta de D. Felipe Manchon Gomis, l'escola de ball de Ca's Concos dirigida per Da. Apol·lònia Rotger Vidal.

Darrera la salutació del batle de Felanitx D. Pedro Mesquida Obrador a tots els participants a la trobada i especialment a la població de Ca's Concos, tingué lloc la clausura de l'acte a càrrec del president de la Germandat D. Jeroni Albertí Picornell.

Acabant tota la festa amb un refresc per a tothom davant el saló parroquial, on hi hagué "sangria", coques i coca-cola per tots els assistents.

Esperem que cada any sia més nombrosa la família que formen la germandat de donants de sang i no decaiguin aquestes petites però grans, al mateix temps, trobades de donants de sang per tota Mallorca.

Toni

EXTRACTO DE LOS ACUERDOS QUE EL AYUNTAMIENTO TOMO EN LA SESION EXTRAORDINARIA DEL 16 DE ABRIL

A) Atendiendo la solicitud de VOLTOR III S.A., entidad creada por la Obra Cultural Balear, para la recepción de TV 3 de Cataluña en Mallorca, por unanimidad se acordó la adquisición de acciones por un importe de 50.000 pesetas de la citada entidad.

B) Se acuerda la contratación de cuatro guarderías municipales de temporada.

C) Se convoca la "Festa de Tondre" a celebrar el día 5 de mayo en el polideportivo municipal.

D) Se dio cuenta de la resolución de la Comisión Provincial de Urbanismo en la que se comunicaba la aprobación definitiva de las Normas Subsidiarias del término Municipal de Santanyí.

El Concejal Sr. Escalas Vidal propone un homenaje al Sr. Alcalde con motivo de haberse conseguido durante su mandato la primera ordenación urbanística

del término de Santanyí. Por mayoría fue aprobada dicha propuesta.

E) Se acordó solicitar a la Conselleria de Sanidad y Seguridad Social una subvención para la ejecución de la 3a. fase de la Residencia de la 3a. Edad de s'Alqueria Blanca cuyo importe asciende a 7.400.000 pesetas.

F) Se dio cuenta de la celebración de la fiesta del libro para el día 23 en la cual será presentado el libro titulado "SANTANYI ENTRE EL RECORD I LA VIVENCIA".

*****

Extracto de los acuerdos que el Ayuntamiento en pleno tomó en la sesión extraordinaria del día 27 de Abril.

A) Se adjudicaron las playas del término según concurso al efecto: Cala Llombards a D. Luís Díaz

Sanchez por 466.000 pesetas; Cala Santanyí a D. Pedro Orfila Orfila por 6.000.000 de pesetas; S'Amarador a D. Bartolomé Vidal Adrover por 2.750.000 pesetas; Fons de n'Alis a D. Pedro Orfila Garcias por 1.872.000 pesetas; Caló des Burgit a D. Pedro García García por 40.000 pesetas; Barca Trençada a D. Jaime Manresa Sunyer por 50.000 pesetas; Caló de la Torre al Club Mediterrané por 647.000 pesetas; Cala Egos a D. José Ma. Mas Moyá por 407.000 pts.; Cala D'Or a D. Miguel Nicolau Grimalt por 575.000 pts.; Cala Gran a D. Antonio Capó Capó por 3.900.000 pesetas; Cala Esmeralda a D. Bernardo Obrador Obrador por 850.000 pesetas.

B) Una vez realizadas las correspondientes pruebas para cubrir las dos plazas de policía municipal va-

cantes resultaron elegidos D. David Llaser Vidal con 107,45 puntos y D. Bartolomé Bonet Vidal con 87 puntos.

C) Se acordó la organización de una excursión para las personas de la 3a. Edad.

D) Se convoca el VIII certamen de Pintura "Vila de Santanyí" con un primer premio de 200.000 pesetas y un segundo de 100.000 pesetas.

E) A raíz de una reunión mantenida en la Conselleria de Industria por los alcaldes de Porreres, Felanitx, Campos, Ses Salines y Santanyí para tratar el tema de la ubicación de un vertedero mancomunado de residuos sólidos, se propone la ubicación del mismo en unos terrenos a caballo de los términos de Ses Salines, Campos y Santanyí.

HOMENATGE AL NOSTRE BATLE

El passat dia 17 es va retre un homenatge al nostre batle Cosme Adrover en motiu d'haver-se aprovades definitivament les Normes Subsidiàries del nostre Terme.

La proposta d'aquest homenatge va tenir lloc en la sessió plenària del dia 16 d'Abril, per part del regidor Salvador Escalas d'UM. Proposta que diu així "Al haber sido aprobadas definitivamente las Normas Subsidiarias de este Municipio, por la Comisión Provincial de Urbanismo, y CONSIDERANDO; que la tramitación de las mismas han supuesto más de 6 años de laboriosas y difíciles gestiones por parte del Consistorio pero sobretodo por parte del Sr. Alcalde y CONSIDERANDO; que Don Cosme ha hecho estas gestiones,

tanto a nivel local con los vecinos afectados, como a nivel provincial con los políticos y técnicos responsables de las Normas, anteponiendo siempre los intereses del municipio a cualesquiera otros personales o partidistas y CONSIDERANDO; que las Normas Subsidiarias definitivamente aprobadas son técnicamente irreprochables, respetuosas con la Naturaleza, ecológicamente progresistas y además muy beneficiosas para todo el Municipio. PROPONGO; que este Consistorio ofrezca una cena de agradecimiento y homenaje al Sr. Alcalde en la que le sea entregado un pequeño regalo-recuerdo y a la que se invite también al arquitecto responsable de las NN.SS. Sr. Juan Antonio Llobera Llorente".

Doncs, efectivament, amb un sopar a Cala Figuera a on assistiren la totalitat dels regidors, no sols de l'actual consistori, sinó també els qui ho foren en el consistori anterior, que igualment es varen sumar a l'acte.

Acabat el sopar, va prendre la paraula en Salvador Escalas, que en nom de tots va expressar el reconeixement de la valua de la tasca duita a terme pel Batle en la llarga labor de dur a terme l'aprovació definitiva de l'ordenació urbanística del nostre Municipi i que D. Cosme sempre havia cercat l'interés general i del municipi abans que els seus propis.

Després es va entregar al Batle un obsequi-record amb una inscripció que deia: "EL CONSISTO-

RI DE SANTANYI AL SEU BATLE D. COSME ADROVER I OBRADOR, EN RECONeixEMENT PER HAVER-SE APROVAT DURANT EL SEU MANDAT LA PRIMERA ORDENACIO URBANISTICA DEL NOSTRE MUNICIPI".

Per acabar el Batle va contestar dient, que estava content per l'homenatge, però que aquest era compartit ja que tots els membres del consistori hi havien col·laborat i que salvades algunes apreciacions o punts de vista tots eren conscient de la necessitat que hi havia de poder tenir unes Normes amb les que ajustar-se. I acabà dient "En matèria d'urbanisme abans era com a jugar sense àrbitre, però d'aquí endavant, tenim àrbitre i el camp senyalat".

SANT JORDI, 3 C.D. ALQUERIA, 2

Amb aquest partit ha acabat la lliga per l'equip de primera regional. S'ha donat un resultat injust per lo vist damunt el terreny de joc, ja que quan mancaven set minuts per acabar el partit l'equip visitant guanyava per dos a un i havia desaprofitat nombroses ocasions per acabar de clarificar el marcador, però durant aquests darrers minuts dues fallades de la defensa visitant han fet que el resultat definitiu fos el de 3-2.

Els gols del C.D. Alqueria han estat marcats per Llorenç Rigo el 0-1 i Damià Rigo el 1-2.

Darrers resultats:
Bunyola, 4

C.D. Alqueria, 1
C.D. Alqueria, 2

Rotlet, 0
Al pròxim nombre farem un resum de l'actuació de l'equip durant tota la lliga.

****

El C.D. Alqueria de primera regional ha jugat 34 partits, dels quals ha guanyat 11, empatat 7 i perduts 16, ha fet 55 gols i n'hi han fet 65, ha acabat en 29 punts i cinc negatius. El qui ha fet més gols ha estat En Rosselló II amb 16, Llorenç Rigo ha jugat els 34 partits complets, en Toni Rigo ha jugat 32 partits i li han fet 62 gols i En Rosselló III ha jugat dos partits i li han fet 3 gols.

C.D. SANTANYÍ

A la darrera informació notificàvem que el C.D. Santanyí amb l'empat a dins Ca'n Maiol, de Sòller, (2-2) i el triomf dins el sempre difícil Ses Salines (1-2) era ja campió de Primera Preferent quan encara faltava jugar el darrer partit a Santanyí, on es consolidaria en el primer lloc després d'anar-hi més de trenta jornades. El darrer resultat, Santanyí, 7 - Andratx, 1. No hi havia dubtes. La Banda de Música, les penyes, les banderes, els coets, la traca, el públic, i, especialment, els jugadors col·laboraren en el triomf. Vinet i coca endolciren la victòria.

"Sal i Xeixa" felicita tothom.

Malgrat el Santanyí fos campió havia de començar de bell nou, com si res hagués estat. Hauria de fer el cap viu si volia jugar a Tercera Nacional com a temporades passades. Li esperava una lligueta, no gens fàcil, que disputaria dins el Grup B, amb el Montuïri, R.L. Victòria, At. Villacalles, de Menorca. El Santanyí guanyava el primer partit, dins el seu feu, al Montuïri per 2-1. La crònica de "U.H." deia "Emoción hasta el último momento". El segon partit dins el camp de

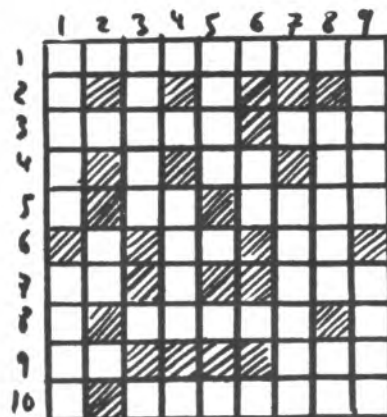
Nadal Miquel autor de 3
gols en el darrer partit.

Villacalles, el Santanyí s'imposà amb un 0-1. La crònica assegurava "Los visitantes, mejores". El partit fou més que dur i difícil de tórcer.

Poc abans de començar el tercer partit entre el Santanyí i el R.L. Victòria, primer classificat amb quatre punts guanyats dins ca seva, sura un gran interrogant. Què passarà? Segur que hi ha ganes de victòria per cada banda. Ha plogut tot el matí i el terreny deu estar banyat. S'espera una confrontació de tu a tu, amb un resultat incert. El Santanyí, creim, tendrà a favor el factor camp i públic. El que podia haver estat un espectacle futbolístic i esportiu, es veurà restat per la inseguretat del temps. Esperam "lo" millor.

Partit amb molt de fang i victòria del Santanyí per 4-1.

PASSATEMPS

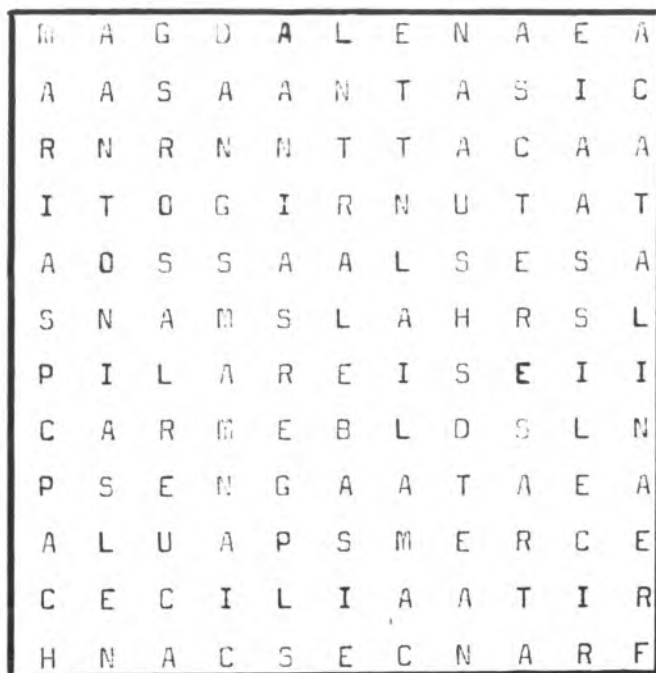
Per Maria del Mar Pons i
Bonet

JOC DE MOTS ENCREUATS.

HORIZONTALS: 1.- Contes populars. 2.- Vocal. Vocal. Consonant. Vocal; 3.- Tallar. Al revés, temor.; 4.- Vocal. Vocal. Al revés, partícula masculina. Al revés, terminació verbal. 5.- Consonant. Article neutre. Al revés, part dels arbres; 6.- Consonant. Negació. Article contracte.; 7.- Nom d'arbre. Consonant. Llís.; 8.- Consonant. Al revés, pronom personal. Conso-

nant.; 9.- Al revés, la seva. Al revés, es posa al menjar; 10.- Consonant. Al revés, estira.

VERTICALS: 1.- Planta. S'hi menja dintre.; 2.- Vocal. Vocal. Bo per beure. Consonant.; 3.- Tapen el sol, singular. Consonant. Vocal; 4.- Consonant. Vocal. Nombre. Consonant. 5.- Que no és dolç. Vocal. Consonant. Consonant.; 6.- Consonant. Partícula femenina. Consonant. Vocal; 7.- Consonant. Consonant. Serveix per cobrir-se del sol.; 8.- Al revés, ocell; 9.- Plat típic de Mallorca. En tenen les tasses, singular.

SOPA DE LLETRES.

21 noms de dona.

DELEGADO EN BALEARES:

JAIME FERRIOL

Plaza Barcelona, 12

Tels. 23 69 59 - 23 67 22

PALMA DE MALLORCA

AGENTE EN SANTANYI:

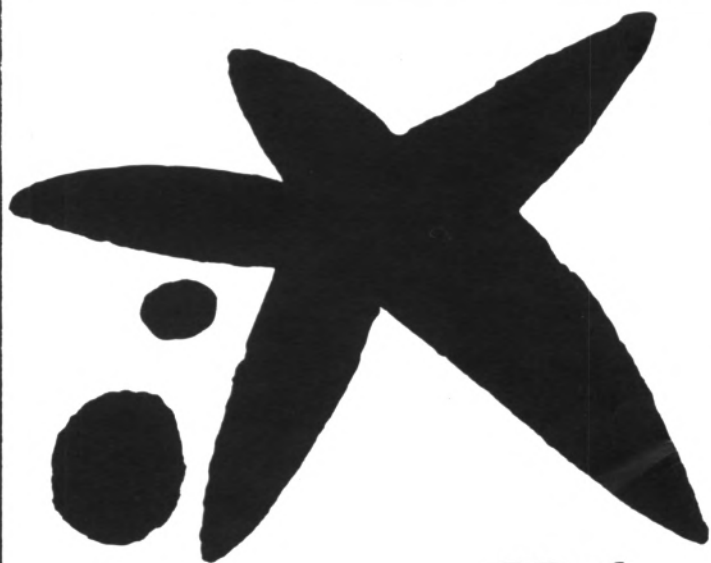
JAIME FONT

C/. Magallanes, 4

CALA FIGUERA

MATERIAL CONTRA INCENDIOS Y DE SEGURIDAD

- * EXTINTORES
- * PUESTOS DE INCENDIO
- * MANGUERAS
- * COLUMNAS SECAS
- * ACCESORIOS
- * HIDRANTES
- * SPRINKLERS
- * DETECTORES
- * PUERTAS CONTRA INCENDIOS
- * INSTALACIONES FIJAS DE CO₂
- * CENTRALES CONTRA INCENDIOS
- * SERVICIOS DE MANTENIMIENTO Y REVISION

"la Caixa"

CAIXA DE PENSIONS